

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ТА ОСНОВНІ ФАКТОРИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Заходим Марина Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент, докторант
ЗВО «Подільський державний університет», Україна

Основним напрямом ефективної політики формування продовольчої безпеки є забезпечення населення продовольством на такому рівні, який буде гарантувати якісні умови життя та життєдіяльності суспільства, а також уможливити стійке суспільне відтворення на засадах розширеного виробництва [1; 2; 3] Тому обов'язком держави є формування дієвої системи доступності кожного громадянина до якісних та безпечних продуктів харчування.

Основними факторами, які характеризують рівень забезпечення продовольчої безпеки є [4]:

✓ обсяг виробництва екологічно безпечної сільськогосподарської продукції: законодавча база, державна підтримка, попит на екологічно чисті продукти, природно-кліматичні умови, спеціалізація регіонів, стан засобів виробництва;

✓ створення резервного фонду екологічно безпечного продовольства: визначений обсяг закупівель, бюджетне фінансування, повернення кредитних ресурсів;

✓ доступ населення до екологічно-безпечного продовольства: рівень споживання екологічно безпечних продуктів харчування, рівень доходів населення, якість продовольства, пропозиція ринку, рівень цін на продовольство;

✓ охорона земельних ресурсів: законодавство, технологія обробітку землі, зменшення деградації ґрунтів, рекультивация земель, обсяг внесених добрив.

Виробничі можливості сільського господарства визначаються сукупністю ресурсів відповідного обсягу та якості. Тому, від можливостей маневру різними ресурсами необхідно вибирати оптимальну сукупність з багатьох варіантів, тобто взаємопов'язану сукупність потенціалів: *виробничого*, який охоплює сукупність наявних ресурсів, що використовуються в процесі виробництва продукції; *агроресурсного*, який охоплює природно-кліматичний та земельні ресурси, виражені, безпосередньо, в родючості ґрунтів; *природно-кліматичного* – клімат, ґрунт, водні ресурси тощо; *біологічного*, що характеризується можливостями рослин і тварин створювати відповідну продукцію.

Можна стверджувати, що продовольча безпека базується на класифікації сукупності економічних, соціальних та природних ресурсів, що забезпечують розвиток агропромислового комплексу (рис. 1).

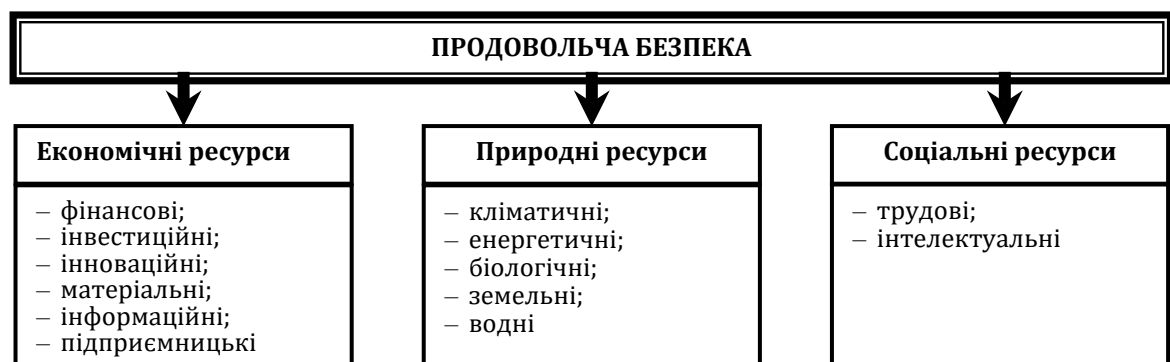

Рис. 1. Ресурсно-відтворювальне забезпечення продовольчої безпеки

Джерело: авторська розробка.

Крім того, важливим аспектом для забезпечення продовольчої безпеки є співвідношення між продукцією власного та імпортного виробництва, стан розвитку переробних підприємств, заготівельних закладів і торговельних мереж, встановлення контролю за цінами основних продуктів харчування.

Також дослідження теоретичних аспектів продовольчої безпеки дало можливість визначити основні фактори її забезпечення, від аналізу та правильного і своєчасного реагування яких залежить побудова ефективної системи забезпечення продовольчої безпеки в структурі економічної безпеки в умовах сьогодення (рис. 2).

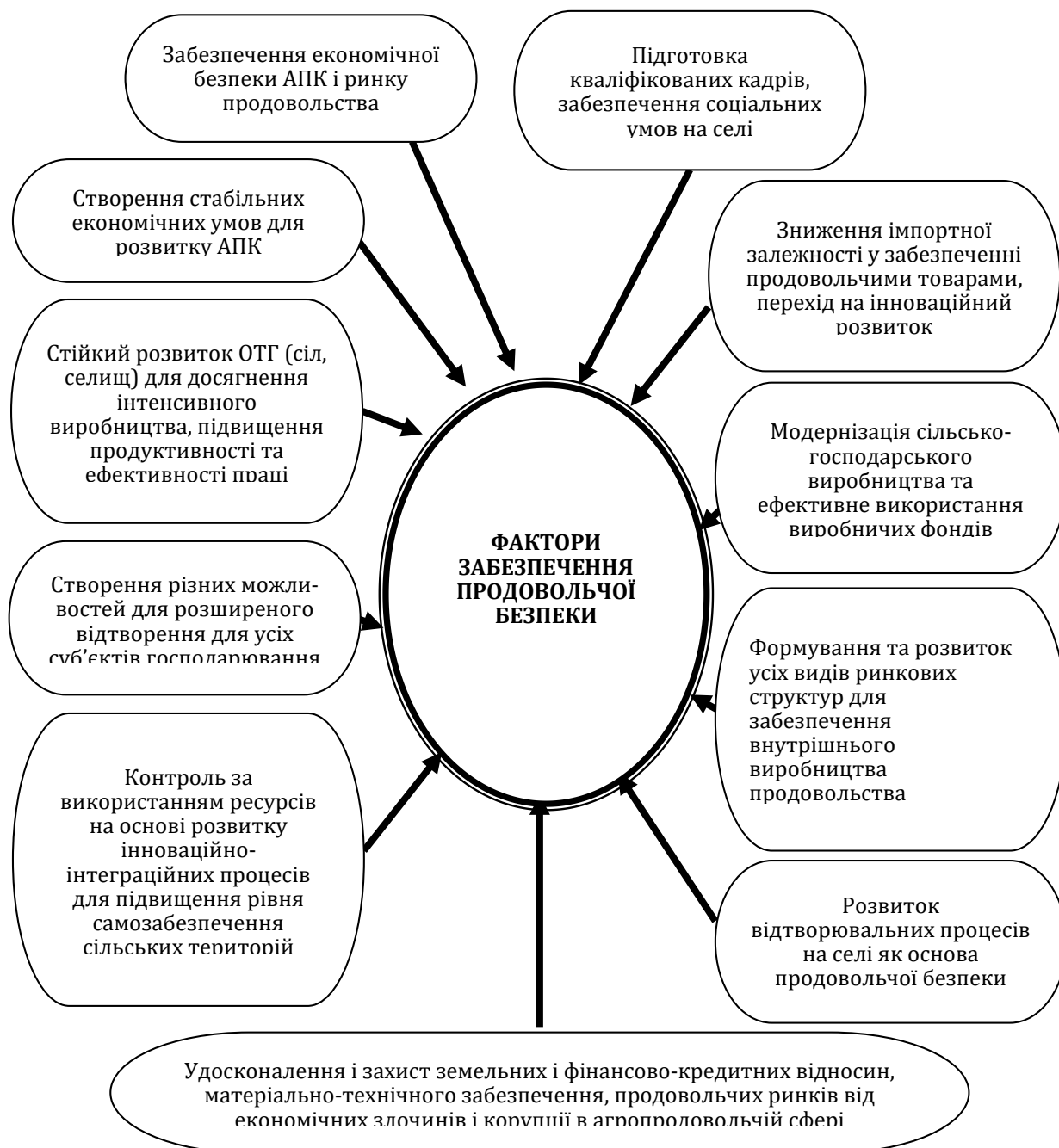

Рис. 2. Фактори забезпечення продовольчої безпеки

Джерело: розроблено автором на основі [5, 6, 7, 8].

На основі проведених досліджень можна зробити висновки про те, що продовольча безпека посідає важливе місце у забезпеченні державної безпеки серед

інших видів безпеки і водночас тісно пов'язана з ними. До прикладу, продовольча безпека пов'язана із енергетичною безпекою, безпосередньо впливає на здоров'я нації і, як наслідок, визначає демографічну безпеку. Також продовольча безпека держави має гарантувати та забезпечувати за будь-яких обставин потреби населення в екологічно чистому продовольстві на рівні науково обґрунтованих норм споживання при платоспроможному попиті за умов, коли третина доходу витрачається на харчування.

Список використаних джерел:

1. Лупенко Ю. О., Ходаківська О. В. Наукові засади запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення: наук. доп. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2016. 40 с.
2. Мостова А. Д. Сучасний стан продовольчої безпеки України та методичні підходи до його оцінки. Причорноморські економічні студії. 2019. № 43. С. 59-68.
3. Немченко В. В. Продовольча безпека України. Зб. наук. пр. ВНАУ. Сер.: Економічні науки. 2012. № 4(70). Т. 2. С. 179-183).
4. Одінцов М.М. Моделювання факторів формування продовольчої безпеки. Ефективна економіка. 2010. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=113> (дата звернення: 15.12.2021).
5. Власов В.І. Методичні підходи щодо оцінки продовольчої безпеки країни. В.І. Власов, В.П. Саблук, М.Н. Лисак. Економіка АПК. 2009. № 8. С. 43-45.
6. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки: підручник. За ред. І.Р. Михасюка. Київ: Атіка, Ельга-Н. 2000. 529 с.
7. Політика та розвиток сільського господарства в Україні. За ред. Ш. фон Крамара-Таубадея, С. Зорі, Л. Штріве. Київ: Альфа-Принт. 2001. 312 с.
8. Щербань В.П. Організаційно-економічний механізм продовольчої безпеки регіону. Суми: Козацький вал. 2000. 288 с.